

Posudek oponenta rigorózní práce

Jméno uchazečky: Renáta Boráková
Název práce: (Ne)respektování judikatury Ústavního soudu obecnými soudy na příkladu ochrany nejlepšího zájmu dítěte při ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody rodiči
Oponent: Jaroslav Benák
Pracoviště: Katedra ústavního práva a politologie, Právnická fakulta Masarykovy univerzity

I.

Vhodnost a náročnost tématu práce

Výzkum, do něhož se autorka pustila, se věnuje odborně i společensky relevantnímu tématu, a z hlediska náročnosti představuje výzvu, která je více než adekvátní pro rigorózní práci.

II.

Stanovení a splnění cílů práce, zhodnocení dosažených výsledků a vlastního přínosu uchazeče (včetně hodnocení, jaké nové poznatky nebo originální řešení práce přináší)

Ambicí autorky bylo zpracovat případovou studii, která by na tématu ukládání trestů rodičům nezletilých dětí ukázala, jak trestní soudy (ne)respektují judikaturu Ústavního soudu. I přes dále uvedené výhrady mám za to, že tento cíl práce v zásadě splnila.

Autorčina studie přináší zajímavé postřehy o rozhodovací praxi obecných soudů. Autorka v práci demonstrovuje své analytické schopnosti. Empirická část práce má explorativní charakter, což je dostatečné, neboť dosud nebyla k dispozici žádná data.

Celkově lze říci, že práce představuje přínos k poznání v oboru ústavního práva, neboť se autorce podařilo demonstrovat, že v jí sledovaném segmentu rozhodovací činnosti trestních soudů je prostor pro zlepšení z hlediska respektu k ústavněprávním požadavkům na průběh těchto řízení.

III.

Odborná úroveň práce, obsahové připomínky

Předesílám, že autorka vynaložila významné úsilí nad rámec své diplomové práce, s níž jsem měl možnost se rovněž seznámit. Oceňuji, že se pustila do výzkumu, k němuž potřebovala metodologické zázemí, jež standardně není možné získat ve výuce na právnické fakultě v magisterském stupni. Z textu je zřejmý autorčin zápal pro téma trestání rodičů nezletilých dětí i její osobní nasazení, s nímž se práci věnovala. Výsledné dílo splňuje požadavky kladené na rigorózní práci v oboru ústavního práva.

Můj další komentář je třeba číst jako přihlášení se k roli oponenta (což v sobě z povahy věci zahrnuje primárně poukazování na chyby a nedostatky práce) a rovněž jako podněty pro autorčin další výzkum,

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 158/70, 611 80 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi, prosím, uvádějte naše číslo jednací.

rozhodne-li se tématu dále věnovat například v doktorském studiu. Rozsah komentářů k práci vyjadřuje v první řadě to, že hodnocená práce mě velmi zaujala a donutila mě řadu aspektů podrobně promyslet.

V dalším textu uvádím nejprve komentář k práci jako celku a ke koncepci autorčina výzkumu. Následují rovněž některé dílčí komentáře, připomínky a podněty.

- A) Autorka v práci prokázala vynikající přehled v oblasti trestního práva i v mimoprávních aspektech tématu. Zdá se mi, že v těchto disciplínách je práce silnější než v samotném ústavním právu. Konkrétní výhrady rozebírám dále, celkově však mohu říci, že i v oblasti ústavního práva rukopis stále splňuje nároky na rigorózní práci.
- B) Za významnou slabinu práce pokládám nejasnost v tom, co autorka vlastně chce zkoumat. Název práce i formulace cíle práce a výzkumné otázky na s. 15 uvádí, že autorku zajímá téma respektování judikatury Ústavního soudu ze strany obecných soudů. Celková koncepce práce, systematika kapitol i obsah některých z nich na mě však činí dojem, že autorku zajímá primárně ukládání trestu odnětí svobody rodičům nezletilých dětí a rámování práce tématem závaznosti judikatury slouží spíše k odůvodnění, proč jde o práci z oboru ústavního práva, a nikoliv například práva trestního. Autorka totiž například celou druhou kapitolu práce věnuje rozebírání otázek, které judikatura ÚS dosud neřešila, a velkou část čtvrté kapitoly věnuje tomu, jak je ukládání trestů řešeno v jiných státech a jak by bylo možno vylepšit praxi českých soudů při ukládání trestů.
- C) U prací, jejichž součástí je empirický výzkum, je obecně žádoucí, aby po sobě autoři nechávali dostatek „stop“, které umožní čtenáři porozumět, jak přesně výzkum proběhl a případně ho replikovat. Autorce v tomto směru nelze upřít snahu, což oceňuji. Zároveň však některé informace postrádám. Chybí mi podrobnější uvedení toho, jaké informace autorka žádala od soudů (s. 57), i podrobnější vysvětlení, co rozumí pozitivním výsledkem či složkami nejlepšího zájmu dítěte (obojí s. 59). Ideální by potom bylo zveřejnění codebooku a rovněž publikace surových dat na nějaké veřejně dostupné platformě, avšak je třeba uznat, že toto je standard, kterého nedosahují ani mnohem seniornější výzkumníci než autorka.
- D) Přijmu-li deklarované zaměření práce na otázku závaznosti judikatury Ústavního soudu, je třeba práci vytknout nedostatečné zakotvení v teorii závaznosti judikatury. Seznámení s touto literaturou mohlo mít pro autorku dvojitý přínos.

Literatura, včetně té české, již dobře rozebrala, jaká je povaha judikatury a co přesně znamená, že judikatura je závazná (doporučit lze zejména obě vydání knihy *Judikatura a právní argumentace*). Tedy, jak to vypadá, když obecné soudy (ne)respektují rozhodnutí Ústavního soudu. Rovněž existuje teorie k tomu, kdy obecný soud rozhodnutí Ústavního soudu respektovat nemusí (či dokonce nemá). V práci lze vysledovat zejména obtíže s rozlišením, na jaké skutkové okolnosti existující judikatura ÚS dopadá (s. 29 a 109). Také mi chybí rozlišení pojmů *kasací* a *precedenční* závaznosti. Ač to autorka v práci výslovně neuvádí, podle všeho ji zajímá pouze závaznost *precedenční*.

Autorka se sice tématu závaznosti rozhodnutí ÚS věnuje v subkapitole 1.7, ta má však pouze dvě strany a pomíjí důležité aspekty problému. Prakticky se omezuje na konstatování, že někteří autoři rozhodnutím ÚS (vyjma *derogačních nálezů*) závaznost upírají, kdežto podle jiných má být každé

rozhodnutí ÚS precedenčně závazné (s. 34). Popravdě neznám autora, který by zastával později uvedenou pozici, aniž by rozlišoval mezi nálezy a usneseními.

Druhý přínos mohl být v rovině designu empirické části práce. Existují totiž již nejméně dvě studie, které zkoumaly, jak obecné soudy pracují s judikaturou Ústavního soudu (Radek Píša: Soudcokráte, zachránci a byrokrati: soudy a soudci v USA, Izraeli a České republice, Leges 2018; Jan Kratochvíl: Lidská práva v praxi obecných soudů; Leges 2020). Z nich se mohla autorka poučit, jakým způsobem autoři zkoumali fenomén závaznosti judikatury a jaké limity jejich metody měly pro možná výzkumná zjištění.

- E) Design výzkumu musí být podřízen výzkumnému problému. Musí tedy odpovídat tomu, co chce autorka zjistit. Již výše jsem naznačil, že není zcela zřejmé, co ve skutečnosti bylo autorčím cílem.

Jde-li o výzkum ukládání trestů rodičům nezletilých dětí, lze téma uchopit kvantitativně. Z textu práce a analyzovaných dat se mi zdá, že autorka do jisté míry šla po této cestě a zajímala se o odsuzující rozsudky, jimiž byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, i o ty, jimiž tento trest uložen nebyl (s. 68). Zůstala však pouze u rozsudků odsuzujících rodiče. Tam se však nelze zastavit. Autorčinu výzkumu totiž chybí kontrolní skupina. Aby bylo možno říci, jak stát trestá rodiče nezletilých dětí, je třeba mít přehled i o tom, jaké tresty jsou ukládány pachatelům, kteří rodiči nejsou.

Bylo by třeba na vzorku představujícím například všechna odsouzení za „vhodný trestný čin“ (tedy takový, u něhož reálně přichází v úvahu odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody i alternativní tresty) identifikovat všechna odsouzení (včetně trestních příkazů a dohod o vině a trestu) a zkoumat, zda existuje statisticky významný rozdíl mezi tresty ukládanými rodičům nezletilých dětí a těm, kteří nezletilé děti nemají.

Chce-li autorka zkoumat závaznost judikatury Ústavního soudu, je třeba nejprve zjistit, jak se má tato závaznost projevit. Z obecné teorie závaznosti judikatury lze usoudit na určité znaky, které je třeba následně doplnit konkrétnějšími aspekty plynoucími z rozhodnutí, jež se týkají trestání rodičů nezletilých dětí. Může jít o požadavek ukládat takovým osobám primárně alternativní tresty (což lze zkoumat pomocí výzkumu předestřené výše) ale i o další aspekty, jimž se autorka věnuje v subkapitole 1.6 práce. Následně je třeba zvážit, jak mají být sledovány ony ostatní aspekty. V tomto směru mohla být práce sdílnější jak co do popisu toho, co autorka hledá, tak co do popisu metodologie, kterou použila. Z dále uvedených důvodů se mi zdá, že autorka při některých krocích svého výzkumu zaměňuje požadavky plynoucí z ústavního pořádku, jak byl vyložen v judikatuře ÚS, a kvalitu odůvodnění jednotlivých rozhodnutí, s nimiž pracovala.

- F) Konstrukce vzorku z hlediska časového vymezení období, kterému se autorka věnovala, je poznamenána jistým nedorozuměním ohledně praktického fungování Ústavního soudu. Autorka zjevně považuje den rozhodnutí ÚS (tj. datum uvedené na konci textu rozhodnutí) za okamžik, od něhož bylo možno se s rozhodnutím seznámit. Tomu odpovídá i úvaha na s. 68. Ve skutečnosti ovšem je toto datum dnem, kdy dojde k hlasování senátu a soudci podepíší hlasovací protokol. Následně jsou účastníci řízení pozváni na vyhlášení nálezu, které následuje zpravidla s týdenním či dvoutýdenním odstupem. Je-li k rozhodnutí vydávána tisková zpráva, je text rozhodnutí zveřejněn v den vyhlášení nálezu na webových stránkách Ústavního soudu. Jinak se objeví rozhodnutí v databázi NALUS s přibližně měsíčním odstupem od vyhlášení. Nález sp. zn. II. ÚS 2027/17 byl publikován spolu s tiskovou zprávou na webu Ústavního soudu v den vyhlášení, tj.

24. srpna 2017 (<https://www.usoud.cz/aktualne/trestni-sankce-a-nejlepsi-zajem-ditete>). Případné úvahy o tom, kdy se mohli soudci obecných soudů s tímto rozhodnutím seznámit, je tak třeba vztahovat k tomuto datu.

- G) Pro metodologické úvahy se mi jako cenná jeví distinkce, kterou do českého prostředí z německé literatury přinesl článek Tomáše Korefa (Test proporcionality jako nástroj zdůvodňování, nikoli nalézání rozhodnutí. *Právník* č. 12/2023). Rozlišuje mezi nalézáním práva (jakožto kreativním procesem, který probíhá v hlavně soudce či v diskusi mezi členy senátu nebo týmu soudce) a zdůvodňováním (to vychází z úvahy, že legitimním rozhodnutím je takové, pro které existují dobré důvody, přesnější, pro něž existují silnější důvody než pro ostatní alternativy). Zavedl bych ještě další odlišení mezi zdůvodněním rozhodnutí (jež se týká vlastní existence důvodů ve prospěch rozhodnutí) a sepsáním podrobného odůvodnění rozsudku.

Kdyby autorku zajímalo nalézání práva ve výše uvedeném smyslu, jevíly by se jako vhodné kvalitativní přístupy. Příkladem mohou být rozhovory výše citovaného Jana Kratochvíla s trestními soudci.

Význam rozlišení mezi zdůvodněním a podrobným odůvodněním, které jsem výše předeštel, je dobře patrný zejména, není-li vydáván klasický rozsudek. I zjednodušený rozsudek podle § 129 odst. 2 trestního řádu (tedy rozsudek neobsahující odůvodnění) může stát na adekvátním vyvážení relevantních hodnot a být tedy dobře zdůvodněným z hlediska síly důvodů podporujících řešení, které bylo soudem přijato. Podobně tomu může být v situacích, kdy bylo rozhodnuto trestním příkazem, proti němuž nebyl podán odpor, nebo byla-li uzavřena dohoda o vině a trestu.

Autorka (s. 58-59) uvádí, že pokud není v odůvodnění rozsudku uvedeno, že soud zohlednil nejlepší zájem dítěte, nelze s jistotou tvrdit, že tak učinil. To však nelze s jistotou tvrdit ani tehdy, je-li to v odůvodnění uvedeno. Parafrázuji-li často citovanou větu z nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/97, odůvodnění soudního rozhodnutí je pouze prvotním přiblížením k tomu, proč soud nějak rozhodl a zda je rozhodnutí zdůvodněné ve smyslu existence dobrých důvodů pro ně.

Z toho, jak autorka definuje cíl své práce, se jeví, že ji zajímá zdůvodnění rozhodnutí, neboť v něm se projevuje soulad s principy obsaženými v judikatuře Ústavního soudu. Potom studium soudních rozhodnutí a jejich kódování může být relevantní výzkumnou metodou. Hledat je však třeba nejen zmínky o nejlepším zájmu dítěte v odůvodnění. Zdůvodnění (respektive jeho nedokonalost ve smyslu existence silnějších důvodů proti zvolenému řešení) může vyplynout i ze skutkových okolností (tj. z rodinných poměrů odsouzeného), o nichž se autorka z odůvodnění dozví. Tomu ostatně odpovídají některé z jejích postřehů ve třetí kapitole práce. Tyto aspekty analyzovaných rozhodnutí však podle všeho nebyly kódovány a zjištění o nich nebyla nijak systematizována. Proto umožňuje autorčin výzkum formulovat pouze obecnější závěry typu, že rozhodovací praxe trestních soudů je heterogenní.

- H) Zdá se mi, že práce není dostatečně zakotvena v literatuře týkající se testu proporcionality. Výše citovaný Korefův článek (s ním autorka nejspíš přímo pracovat nemohla, vzhledem k datu odevzdání práce, nicméně řada dřívějších textů Zdeňka Červínka, Pavla Holländera či Pavla Ondřejka by mohla poskytnout podobnou službu) ukazující test proporcionality jako nástroj zdůvodňování umožňuje elegantně vysvětlit, proč test proporcionality nemusí vždy vypadat tak, jak ho autorka popisuje v subkapitole 2.2. Abychom mohli totiž test proporcionality konstruovat, musíme dopředu vědět, jak vážení dopadne. Má-li být uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, bude test ověřovat, zda naplnění veřejného zájmu na potrestání pachatele převáží nad zájmem

dítěte. Naproti tomu, má-li být uložen alternativní trest, bude se ověřovat, zda takové rozhodnutí převáží nad zájmem na dostatečném potrestání pachatele. Tomuto „stranovému převrácení“ musejí odpovídat i argumenty předkládané v jednotlivých krocích testu proporcionality.

Autorčino pojetí testu vhodnosti (s. 44) je poněkud odlišné od toho, jaké zastává doktrína i judikatura. Smyslem tohoto kroku je „jen“ zjistit, zda testované opatření může dosáhnout legitimního cíle (a tedy, zda je kolize dvou hodnot skutečná), nikoliv zda je opatření vhodné ve smyslu, že by šlo o dobrý nápad.

Ve třetím kroku testu proporcionality autorka volí Holländerovu vážicí formuli, aniž by podrobněji vysvětlila tento výběr, zejména pokud sama přiznává, že ÚS ji použil pouze v několika případech (s. 46). V dalším textu pak autorka bez vysvětlení přechází k posuzování intenzity zásahu jakožto složky Alexyho formule (s. 54).

Autorčino vysvětlení (s. 48), co je kontextovým argumentem (tedy jednou ze čtyř složek Holländerovy vážicí formule), nápadně připomíná vymezení kritéria poměrování použité Ústavním soudem například v nálezu Pl. ÚS 9/07 a standardně používané v řadě nálezů včetně recentních [např. nález sp. zn. Pl. ÚS 92/20 ze dne 11. 4. 2023 (124/2023 Sb.), bod 58]. Jinými slovy, posoudí-li se v rámci jednoho ze čtyř argumentů celé kritérium poměrování, k čemu potom slouží ostatní tři argumenty?

- I) Po přečtení nálezů ÚS, s nimiž autorka pracovala (a které vypočítává v subkapitole 2.2 přílohy č. 2), jsem nezískal dojem, že by vykládaly ústavní pořádek tak, že by z něho plynula povinnost obecných soudů se vždy výslovně v odůvodnění odsuzujícího rozsudku zabývat dopadem odsouzení na nezletilé děti, a to dokonce i v případech, kdy podle trestního řádu rozsudek odůvodnění nemusí obsahovat.

Právo na řádné odůvodnění jakožto součást práva na soudní ochranu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod zaručuje existenci dialogu mezi účastníky (popřípadě dalšími osobami, pro něž je soudní rozhodnutí relevantní) a soudem v tom smyslu, že z odůvodnění výsledného rozhodnutí musí mít účastníci možnost zjistit, jak se soud vypořádal s jejich argumenty (např. nález sp. zn. I. ÚS 631/23 bod 48 nebo nález sp. zn. II. ÚS 2027/17, body 18 a 24-25). Dialog předpokládá v první řadě existenci argumentů na straně účastníka řízení.

To ostatně odpovídá i materiálnímu pojetí subsidiarity ústavní stížnosti. Na Ústavní soud se nemůže stěžovatel obrátit s argumentem, který mohl uplatnit, avšak neuplatnil, v předcházejícím řízení, neboť tím by obecným soudům znemožnil plnit jejich roli plynoucí z čl. 4 Ústavy.

Jinými slovy, aby mohl Ústavní soud vyslovit závěr, že bylo porušeno právo na řádné odůvodnění tím, že se soud nevypořádal s určitým aspektem projednávané věci, je třeba (nejde-li o poslední rozhodnutí ve věci, bezprostředně napadené ústavní stížností), aby jednotlivce dal soudům příležitost tento nedostatek napravit tím, že na něj sám upozorní v oprávněm prostředku, jako tomu ostatně bylo i ve věcech, o nichž Ústavní soud rozhodl výše citovanými nálezy.

Nevylučuji, že lze konstruovat pozitivní povinnost veřejné moci takové odůvodnění poskytovat. Nicméně nejví se mi, že by plynula z práva na řádné odůvodnění rozhodnutí. Rovněž pak není bez další argumentace zřejmé, zda této pozitivní povinnosti odpovídá právo jednotlivce, jehož by bylo možno se domáhat například v řízení o ústavní stížnosti. Autorčin závěr, že soudy porušují

právo na řádné odůvodnění (s. 97) se mi tak zdá nesprávný. Obecnější závěr, že soudy porušují povinnost respektovat precedenčně závazné nálezy ÚS, se mi jeví jako přinejmenším předčasný.

Za méně závažné komentáře a připomínky považuji následující.

- a) Kontinentální teorie závaznosti judikatury vychází z toho, že soudy interpretují a aplikují právní předpisy (např. Raimo Siltala. *A theory of precedent: from analytical positivism to a post-analytical philosophy of law*. Hart 2000, s. 3-6). Proto pramenem práva je stále právní předpis, nikoliv přímo soudní rozhodnutí. Z tohoto důvodu se mi přičí formulace, že nálezy Ústavního soudu stanovují povinnosti (s. 15).
- b) Příběhu otce, v jehož věci ÚS rozhodl nálezem sp. zn. II. ÚS 2027/17 (s. 20-23), chybí konec. Autorka svůj výklad končí rozhodnutím KS následujícím po vydání nálezu ÚS. Pro čtenáře tak nemusí být jasné, zda se otec smířil s novým rozhodnutím, jímž mu byl opět uložen trest odnětí svobody, respektive proč se věc nedostala znovu k Ústavnímu soudu. Ten by se totiž mohl vyjádřit i k otázce potenciálně významné pro téma práce, tedy dosahu kasační závaznosti nálezu ÚS. Informace, že otcí byla udělena milost, se objevila i v médiích, autorka ji tedy pravděpodobně při psaní práce znala.
- c) Autorka vytýká soudci Wintrovi, že argumentuje nekonzistentně, soudí-li na jedné straně že určitý trest by byl přílehavější než ten uložený, avšak zároveň se staví proti zrušení rozhodnutí obecného soudu (s. 33). Mám za to, že jeho argumentace je vnitřně koherentní a rovněž souladná s teorií vztahu mezi řízením o ústavní stížnosti a rozhodováním obecných soudů, již lze vyjádřit Heckovou či Schumannovou formulí.
- d) Proč by pro autorku nebylo překvapivé (s. 58), kdyby zájem dětí zohledňovaly pouze soudkyně? Data zjištěná přímo autorkou a prezentovaná v příloze nenasvědčují tomu, že by gender hrál roli. Ani zahraniční studie zabývající se vlivem demografických charakteristik soudců na jejich rozhodování včetně ukládání trestů nedávají oporu pro takovou úvahu (dobrým rozcestníkem může být metastudie Rachlinski a Wistrich. *Judging the Judiciary by the Numbers: Empirical Research on Judges*. *Annual Review of Law and Social Science*, 2017, doi: 10.1146/annurev-lawsocsci-110615-085032).
- e) Autorka jako jedno z opatření ke zlepšení situace navrhuje doplnit statistický list o další proměnou (s. 105). Není ovšem zřejmé, zda jí jde o to, aby se něco dobře sledovalo, či zda si od takové změny slibuje změny v rozhodování soudů. To druhé je spíše méně pravděpodobné, neboť statistické listy se vytváří až po rozhodnutí a zpravidla tuto činnost nevykonávají soudci nýbrž čekatelé nebo asistenti.
- f) Na s. 75 autorka uvádí, že na její dotaz reagovalo 92 soudů, z nichž 49 jí poskytlo rozsudky a 42 nikoliv. Součet ovšem neodpovídá (49+42=91).
- g) V tabulkách 5 a 6 v subkapitole 1.1 přílohy č. 1 nevychází součty. Jednotlivé řádky u proměnné „Pachatel další dítě“ dohromady tvoří počet rozhodnutí, s nimiž autorka pracovala (23 v případě tabulky 5 a 126 v případě tabulky 6), avšak součet čísel v závorce nedává celkový počet rozhodnutí, u nichž autorka identifikovala alespoň jednu ze složek nejlepšího zájmu dítěte v odůvodnění. Tentýž problém má i tabulka č. 5 v subkapitole 1.2 téže přílohy.

IV.

Jazyková a formální úroveň práce (včetně dodržení citačních standardů)

Po jazykové a formální stránce je práce v zásadě v pořádku. Ojedinelé chyby vypočtené dále nepředstavují zásadní problém pro porozumění textu. Ani stylistických neobratností není příliš mnoho. Vše, co dále uvádím, bylo možno odstranit pečlivější editací finálního rukopisu. Zároveň je však třeba říci, že vzhledem k celkovému rozsahu rukopisu je četnost chyb spíše menší ve srovnání s jinými rigorózními či disertačními pracemi.

Z jazykových problémů a chyb jsem postřehl následující.

- Ojedinelé chyby v interpunkci v poznámkách pod čarou (zdvojení čárky na s. 46, zdvojení tečky na s. 57).
- Chybějící čárky oddělující vložené vedlejší věty (s. 16, 20, 53, 56).
- Ojedinelé pravopisné a gramatické chyby („soudy svěřili“ s. 30; na s. 94 má místo „byly jí“ být „byly jí“).
- Ojedinelé překlapy („příkladný výčet“ s. 27; „není možné“ s. 32; „závažnost rozhodnutí ÚS je ustáleně opakován“ s. 34; na s. 57 je proměnná C z vzorce v další větě označovaná jako proměnná E; „pohloubení chudoby“ s. 103).
- Chybějící mezera mezi slovy („zohlednění nejlepšího“ s. 66).
- V poslední větě prvního odstavce na s. 69 chybí slovo „soud“.
- Chybné uvádění příjmení citovaných autorů (místo Kornel je na s. 9 a 114 uvedeno „Kornel“, příjmení Leony Jochmannové je napoprvé na s. 52 uvedeno správně, v poznámce na téže straně i v seznamu literatury už je chybně uvedeno jako Lochmannová).

Rukopisu se nevyhnuly některé obvyklé chyby vyskytující se často v kvalifikačních pracích. Ústavní soud a Nejvyšší soud se jmenují Ústavní soud a Nejvyšší soud, jejich oficiální název neobsahuje zkratku ČR. Listina základních práv a svobod není usnesením předsednictva ČNR a Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod není sdělením ministerstva.

V seznamu zkratek není patrná žádná logika v řazení zkratek. Autorka používá vedle zkratky Nejvyšší soud zavedené v seznamu zkratek na řadě míst práce i zkratku NS (např. s. 20 nebo 31). Některé zkratky obsažené v seznamu autorka nadbytečně znovu zavádí v textu (s. 10, 11, 13, 14, 16, 17, 20, 57, 68).

Oceňuji, že autorka čísluje tabulky. Její systém číslování ovšem příliš nepomáhá při orientaci v rukopisu a odkazování na tabulky. Číslování totiž začíná v každé subkapitole znovu a práce tak obsahuje celkem 5 různých tabulek označených jako tabulka č. 1.

Po stylistické stránce je práce zdařilá. Mám pouze několik poznámek. Některé delší věty by bylo vhodnější rozdělit. Například druhý odstavec strany 85 tvoří jediná věta na 7 řádcích. Obecně se mi jeví, že místo textu popisujícího data (např. s. 59 a násl.) by bylo vhodnější pro jejich vizualizaci využít spíš tabulku či graf. Na straně 87 není zřejmé, zda autorka parafrázuje odpověď Obvodního soudu pro Prahu 8, či předkládá vlastní komentář k této odpovědi.

V.

Závěr

Celkově mám za to, že předložená práce by ze shora uvedených důvodů neobstála (či by přinejmenším čelila výrazným obtížím při obhajobě), byla-li by předkládána jako disertační práce po několikaletém doktorském studiu zahrnujícím rovněž výuku metodologických předmětů a pravidelné diskuse o výzkumném rámci a jednotlivých kapitolách v průběhu několika let na různých fórech. Naproti tomu jako práce rigorózní, již autorka sepsala prakticky bezprostředně po ukončení magisterského studia, z mého pohledu práce bez obtíží obstojí. Proto ji doporučuji k obhajobě.

1. Rigorózní práce:

- ☒ **obsahuje** původní výsledky nebo originální zpracování ucelené části problematiky zvolené specializace, a to na úrovni, která odpovídá publikačnímu standardu této specializace,
- ☐ **neobsahuje** původní výsledky nebo originální zpracování ucelené části problematiky zvolené specializace, a to na úrovni, která odpovídá publikačnímu standardu této specializace.

2. Rigorózní práce:

- ☒ **je doporučena** k obhajobě,
- ☐ **není doporučena** k obhajobě.

VI.

Otázky k obhajobě

Má pro další řízení u obecného soudu potom, co jeho předchozí rozhodnutí bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu, význam, zda Ústavní soud konstatoval porušení práva zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, nebo jiného základního práva?

Existuje pozitivní závazek státu zohledňovat rodičovství a péči o nezletilé děti při ukládání trestů rodičům? Z čeho tento závazek vyplývá? Která složka státní moci má na tento pozitivní závazek reagovat? Odpovídají tomuto pozitivnímu závazku ústavně zaručená základní práva jednotlivců?

Může dítě ústavní stížností napadnout rozsudek odsuzující jeho rodiče k nepodmíněnému trestu odnětí svobody?

V Brně dne 17. července 2024

✓

Jaroslav Benák